

L'ecosistema formatiu de les músiques populars urbanes a Girona

Ja fa anys que moltes escoles de música han ampliat la seva oferta per acollir músiques d'altres tradicions, més enllà de la clàssica. Avui en dia ho han de fer si volen competir amb la formació autodidacta o l'ensenyament a distància que les xarxes possibiliten i que la pandèmia ha accelerat. Aquesta competència, tanmateix, no ha estat una barrera, sinó que les escoles gironines han desenvolupat programes molt diversificats per atendre la demanda d'aquest tipus de formació. I ho han fet mitjançant mòduls de diversa intensitat, des de píndoles per resoldre un aprenentatge molt concret fins a graus universitaris de titulació pròpia.

Text > **DAVID COLL BAILADOR**, professor de la Universitat de Girona

L'àmbit educatiu avança cap a un nou paradigma en línia des de fa una dècada, però aquesta tendència s'ha accelerat de manera parabòlica d'ençà del març de 2020. Internet ha transformat irreversiblement tot l'àmbit educatiu i impacta especialment sobre els ensenyaments no obligatoris. El *big data* mostra com tres quartes parts dels continguts de YouTube són tutorials. Les xarxes socials han esdevingut un canal formatiu de primer recurs per a l'educació formal i informal. Fa deu anys, la compartició espontània de vídeos entre estudiants va fer d'Internet la universitat més gran dels EUA, i les universitats es van adonar que calia produir, per iniciativa pròpia, continguts formatius telemàtics d'alta qualitat en cursos de subscripció gratuïta o bé assequible. Avui, som davant d'una explosió de *webinars*, *moogs*, *streamings* i tutorials realitzats per institucions i docents de referència que faciliten el progrés autodidacte en tot estadi d'aprenentatge, localització

>> *Classe de guitarra elèctrica a l'Escola de Palafrugell.*
(Foto: ESCOLA DE PALAFRUGELL)





>> Eumes Kids, un taller de discjòquei per a la mainada, organitzat per l'escola de música electrònica EUMES durant les Fires de Sant Narcís.
Foto: AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI. FONS EL PUNT AVUI (JORDI RIBOT PUNTÍ).

o moment. Es democratitza l'accés al coneixement musical i es multiplica l'oferta amb l'aparició de competidors globals amb estàndards de qualitat i de conveniència mai abans disponibles. Excloent la franja infantil, per als usuaris de les escoles de música la proximitat geogràfica deixa de ser un factor de fidelització.

Feta aquesta introducció ens centrem ara en l'anàlisi de l'oferta formativa localitzada a Girona, la seva evolució i les seves perspectives. Comencem observant com l'ecosistema de la formació musical, al marge dels ensenyaments escolars obligatoris, el compon tot un entramat de centres públics i privats, d'empreses i de col·lectius. L'oferta formativa es divideix en ensenyaments socioeducatius i professionals, d'una banda, i en formació de llarga durada i de curta durada, de l'altra. Recordem que l'oferta formativa socioeducativa s'orienta al gaudi en la pràctica instrumental i a

la socialització a través d'activitats en grup (aprenentatge instrumental, conjunt, cor, orquestra, banda, sensibilització, etc.), mentre que la professional s'orienta a la inserció laboral i a l'emprenedoria. Per nombre d'usuaris, l'oferta formativa socioeducativa és àmpliament majoritària, amb un 92 % dels usuaris, i la professional és minoritària, amb un 8 %. Considerant la taxa real d'inserció professional musical i la demanda social efectiva de formació, ens adonem de la necessitat de revisar el model públic de formació musical i el seu finançament.

Els ensenyaments socioeducatius s'estructuren típicament en formacions de llarga durada orientades al públic escolar, com ara els anomenats *grau elemental* i *grau mitjà*, o bé programes equivalents. Els perfils d'usuari s'agrupen per segments d'edat: nadons, infants, adolescents, joves i adults. Pel que fa a les diferents escoles de música de la conurbació gi-

ronina que, en major o menor mesura, ofereixen continguts de músiques populars urbanes (Escola Municipal de Música, EUMES, EMMG, Clau de Faula o Musicart, entre d'altres), la majoria ofereixen programes de sensibilització musical per als més menuts, programes de llarga durada per als usuaris en edats d'escolarització, joves i adults, i tota mena de formacions col·lectives en funció de l'enfocament més o menys interdisciplinari de cada centre; hi ha des de formacions instrumentals o corals mitjanes i grans fins a formacions relacionades amb la dansa o el teatre, els musicals, etc.

En els darrers anys s'ha consolidat una interessant oferta de curta durada, específica, i sovint especialitzada, que cobreix tot tipus d'aspectes: divulgació musical, formació per a docents, tècnica instrumental, salut postural, gestió i producció escèniques, composició, producció musical, aspectes legals, etc. Destaquen especialment



>> Un dels llocs d'assaig de l'Espai Marfà. (Foto: AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI.)

l'equipament municipal Espai Marfà i la Fundació Cases de la Música del Gironès. També tendeixen a l'alça entre el públic jove i adult de mentories i d'acompanyaments artístics i de producció. És a dir, que cada cop més usuaris cerquen ajuda per millorar un projecte propi, però sense estar interessats a subjectar-se a un currículum formatiu sencer i genèric. De nou cal esmentar l'Espai Marfà i el seu programa de suport a la creació, que inclou coproducció, residència artística, etc. També podem citar les diferents activitats i programes educatius de la Fundació Cases de la Música (Black Music Big Band, càpsules de producció, concursos, etc.). En aquest punt, convé destacar molt el fet que la posada en marxa dels bucs d'assaig de l'Espai Marfà ha marcat un abans i un després per a la pràctica musical ciutadana a Girona.

Quant als ensenyaments professionals, cal recordar el gran progrés que va implicar l'arribada del marc normatiu actual, en relació amb els estudis superiors de música, i, particularment, la posada en marxa de l'Escola Superior de Música de Catalunya (ESMUC) l'any 2000. L'ESMUC,

referent educatiu públic a Catalunya en matèria d'ensenyament musical, va homologar Catalunya als estàndards acadèmics internacionals apostant per la no jerarquitització dels diferents gèneres musicals. A posteriori, l'ecosistema s'ha enriquit i diversificat amb l'oferta de grau superior del Conservatori del Liceu, el Taller de Músics i altres centres privats.

A la conurbació gironina els centres formatius centrats en les músiques populars urbanes que basen el seu model educatiu en un programa de formació professional o bé en tenen algun són, per ordre de volum d'alumnat: EUMES, ETECAM i EMMG.

EUMES és un centre privat vinculat a l'escola universitària ERAM que s'adreça al segment de públic adolescent i jove que s'interessa pel perfil professional de productor de músiques urbanes. El model de centre i el seu pla d'estudis estan orientats a la música popular urbana com a gènere majoritari a la indústria global. El projecte educatiu s'articula al voltant del «Diploma en música avançada i so», que té una durada de tres cursos escolars. En paral·lel, EUMES ofereix formacions tècniques i específiques de curta

durada en l'àmbit de l'enregistrament, edició, disseny de so i gestió editorial. A la seu d'EUMES, a l'Espai Marfà de Girona, s'hi suma l'obertura d'un centre a Barcelona i també l'aposta recent per la formació en línia a mida, en sintonia amb la creixent deslocalització dels ensenyaments no obligatoris. El lloc web destaca la qualitat educativa, l'esperit pioner, i fa valer l'acreditació formativa d'una marca referencial del sector de l'àudio. Informa també que l'obtenció del diploma, emès per la Fundació Universitat de Girona, «Innovació i recerca» permet accedir a la West London University i obtenir un *bachelor of arts*. El diploma, com a títol propi emès per la Fundació Universitat de Girona, no enllaça acadèmicament amb cap grau universitari de so o de producció musical l'Espai Europeu d'Educació Superior. A Europa la majoria de *bachelors of arts* no són reconeguts oficialment de manera plena ni directa, i el Brexit afegeix incertesa a la situació. Però malgrat els condicionants normatius, el fet és que l'èxit professional tendeix a dependre de la competència professional que deriva de la formació rebuda i no de l'oficialitat de la certificació.

ETECAM és un centre privat que imparteix les titulacions oficials de grau mitjà en vídeo, discjòquei i so, i el grau superior en so per a audiovisuals i espectacles. Es tracta, en tots els casos, d'estudis homologats i reconeguts oficialment pel Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya. Podem parlar d'una aposta clara per la formació professional que cobreix alguns dels perfils més demandats de la família professional de la música. La seu d'ETECAM està situada a la Factoria Cultural Coma-Cros de Salt i gaudeix d'unes instal·lacions noves i ben equipades. En tant que centre reconegut pel Departament d'Ensenyament de la Generalitat, acredita els estàndards de qualitat formativa tant en matèria

de plans d'estudi com de qualificació acadèmica del professorat.

EMMG és una iniciativa privada centrada en la música moderna, amb seu a Girona i sucursal a la Factoria Cultural Coma-Cros de Salt. Ofereix un ventall ampli de formacions de llarga durada per a infants, joves i adults, així com diferents formacions col·lectives de mitjà i gran format (*combos*, orquestra, etc.). El seu programa «Trampolí» s'orienta a l'accés als estudis superiors de música, i, malgrat que no gaudeix de reconeixement oficial, ha tingut continuïtat des de la seva posada en marxa, fet que situa una demanda social existent que no té com a vehicle el grau professional de música del Conservatori de la Diputació de Girona.

Els reptes de present per als centres de formació musical públics i privats amb finançament públic són tres: El primer és adaptar-se al paradigma formatiu a distància i semipresencial, el segon és reformular l'oferta pública de formació artística per impulsar els drets culturals de tercera generació que fomenta la Comissió Europea (democratitzar l'accés a la pràctica artística a totes les edats, potenciar un enfocament multidisciplinari i socialitzador, i estrènyer vincles entre educació i cultura) i el tercer és homologar-se al sistema educatiu de règim general, com a mínim en matèria de qualificació professional, docent i directiva, adoptant el paradigma educatiu competencial tal com succeeix al conjunt de sistemes educatius de l'OCDE.



>> Projecte «Atrapaerap», del 2018, organitzat per l'escola de la Bisbal, al pati de la biblioteca. (Foto: ESCOLA CONRAD SALÓ DE LA BISBAL)